

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institutviones Morales

In Qvibvs Vnivers[a]e Qvaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1612

5 De ireiurando, quod in contractibus adhiberi solet ad eos confirmandos.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14014

De iureiurando, quod in contractibus adhiberi solet ad eos confirmandos.

CAVTV.

PRIMO quaeritur, An iusurandum contractibus adhibendum confirmet eos, quamvis alioqui iure civili sint irriti, & inanes: De hac Quaestione Bartolus, & Paulus, & alij in l. Si quis pro eo. ff. de Fideiusoribus, Innocentius, Ioan. Andreis, Hostiensis, Panormitanus, & Imola in cap. Cum contingat, de Iureiurando, Archidiaconus, Anchar. Franciscus, Gemmanus in cap. Quamuis pactum, de pactis, in Sexto. Couarr. in Relect. super idem cap. par. 2. §. 2. & seqq. & par. 3. & seqq. §. 1. & seqq.

In hac re in primis est Regula iuris in cap. Non est obligatorium, de reg. iur. in 6. in qua habetur. [Non est obligatorium contra bonos mores praestitum iuramentum:] quae Regula sumpta est, ex l. Contractus. ff. De reg. iur. & l. Si unus. ff. de Pactis, in quibus dicitur, non valere pactiorem, si dolus praestetur: & ex l. Generaliter. ff. de Verb. oblig. ubi verba sunt: [Generaliter nouimus, turpes stipulationes nullius esse momenti.] Et sententia Regulae est, iusurandum vim obligandi non habere, quando est de re, quae turpitudinem continet: nam illud dicitur esse contra bonos mores, quod est turpe, siue quod absque peccato fieri nequit, eo quod sit per se malum, siue naturali iure damnatum, iuxta id, quod legitur in cap. In malis. 22. quaest. 4. [In malis promissis rescinde fidem: in turpi voto, muta decretum.] Quam quidem Regulam, ita explicant, Dynus, & Glossa, & Couarruias. Vnde nullus momenti est pactum iuratum, ne dolus praestetur in contractibus: quia est contra bonam fidem l. Contractus. ff. de reg. iur. Non valet itidem pactum, in quo iuravit Titius se interfectorum Caium innocentem, aut proditurum Principem, vel Rempublicam, aut expulsum domo uxorem, aut filios, aut subtracturum, vel denegaturum alimenta patri, aut filio. Iusurandum in his est contra bonos mores, quia est de rebus, quae turpitudinem in se continent.

Est, & alia secunda Regula, quae continetur in cap. Quamuis pactum, de pactis, in Sexto, ubi Pontifex sic ait: [Quamuis pactum patri factum a filia, dum nupti tradebatur, vt dote contenta, nullum ad bona paterna regressum haberet, improbet lex Civilis, si tamen iuramento non vi, nec dolo praestito firmatum fuerit ab eadem, seruari debet, cum non vergat in aeternae salutis pendium, nec vergat in alterius detrimentum.] Ac si diceret, seruandum est iusurandum interpositum, cum non sit contra bonos mores. In cap. Etiam cum contingat, de Iureiurando, dicit Innocentius III. alienationes rerum dotalium, vel propter nuptias receptarum, in quibus mulieres consentiunt, legitimis sanctionibus esse prohibitas, immo etiam irritas; at vero si eas, mulieres iusurandum firmauerint, tale iusurandum mulieres implere debere. Haec in Iure Canonico. Cum quo etiam consentit id, quod habetur in aucth. Sacramenta puberum. C. Si aduersus vendit. ubi Fredericus Imperator ait: [Sacramenta puberum sponte facta super contractibus rerum suarum non retractandis, inuolubiliter custodiantur. Per vim autem, vel per iustum metum extorta etiam a maioribus, nullius esse momenti iubemus.] Sic Imperator.

His positis, dubiae quaestiones est, An eos contractus, qui nullam quidam turpitudinem continent, sed nihilominus Iure civili, non Canonico, sunt irriti, iusurandum confirmet, non solum ita, vt qui contrahunt, seruare cogantur iusurandum, alioqui perituri poena teneantur, sed etiam ita, vt ipsi contractus sint rati, & firmi, adeo, vt etiam haeredes contractum stare contractibus debeant, & ipse qui iuravit, quamuis omni iusurandi vinculo sit legitime solutus?

Duae sunt opiniones, vna est asserentium, iusurando contractus confirmari solum, hoc sensu, vt is, qui iuravit, debeat secundum conscientiam rem iuratum implere, nisi a Sacramenti vinculo legitima auctoritate absoluitur: non autem hoc sensu, vt contractus eo ipso, quo est iuratus valeat. Vt puta iuravit quis se testamentum non reuocaturum, ac deinde secundum facit testamentum reuocato priore, est periturus, quia iusurandum non seruat: valet tamen secundum testamentum, non primum. Hanc opinionem sequuntur Ioannes Faber, Cumanus, Antonius Butrius, Fortunius, Ioan. Igneus, Portius, & alij apud Couarruiam loco citato.

Alter sententia est, Iusurando confirmari contractum hoc sensu, vt non solum iusurandum seruari debeat, sed etiam, vt ipse contractus, qui alioqui esset irritus, sit ratus, & firmus. Ita Bart. Bald. Ang. Corneus, & Iason. in aucth. Sacramenta puberum C. Si aduersus vendit. Curtius Iunior, in consil. 47. Aretinus, consil. 22. Calder. Ioan. Andr. Ioan. Lignan. Panorm. Anchar. Cardin. Alciat. & Imol. in cap. cum contingat, de iureiuran. Archid. Franc. & Gemin. in cap. Quamuis pactum, de pactis, in Sexto. Et haec opinio magis ad veritatem accedit, quoniam tamen in cap. Quamuis, & in cap. Cum contingat, & in aucth. Sacramenta puberum, solum expresse dicitur, iusurandum in eiusmodi contractibus esse seruandum: at in cap. Quamuis, etiam habetur pactum iusurando firmari. Communis itaque opinio, iuxta Bartolum in loco citato, de hac re quaedam praecipiones, siue regulas proponit.

Prima Regula. Quando contractus, siue pactum, siue conuentio est contra bonos mores, videlicet, cum est de re, quae turpitudinem habet, & absque peccato eius qui iurat, fieri non potest: tunc nec iusurandum confirmat contractum, nec obligat iurantem; & hoc est, quod dicitur in Regula iuris, in cap. Non est obligatorium, de Regula iuris, in Sexto. Et quod habetur in cap. In malis. 22. quaest. 4. ex Isidoro, [In malis promissis rescinde fidem: in turpi voto muta decretum.] Hoc est: cum iusurandum turpitudinem continet ex parte materiae, in quam cadit ipsam iusurandum, vel ex parte eius qui iurat, seruandum non est. Vnde in l. Non dubium. C. de Legibus, habetur, contractum initum contra legem, nullius esse momenti, etiam si in eo fuerit sacramentum admissum. Sensus legis est; contractus, qui turpitudinem habet ratione materiae, vel ratione iurantis, non confirmatur iusurando, Couarruias in Relect. citata super cap. Quamuis pactum, par. 2. in initio. num. 1. vers. 3. Ex his constat.

Pactio de futura successione in haereditatem viuentis facta absque consensu eius, de cuius haereditate agitur, non confirmatur iusurando: quia turpe est, fieri pactum de haereditate viuentis, sine eius consensu. l. Pactum, quod dotali. C. de Pactis, & l. Pactum dotali. C. de Colatio.

Stipulatio poenalis apposta promissioni de non reuocando testamento, non confirmatur iusurando, quia contraria est bonis moribus. l. Stipulatio, hoc modo concepta. ff. de Verborum obligat.

Stipulatio poenalis addita promissioni de nuptijs contrahendis non confirmatur iusurando, quia tollit liberam facultatem, quam matrimonium requirit, cap. Gemma. & cap. Cum locum, de sponsalibus, & l. Alia. §. Ultimo. ff. soluto matrimon. Pactum, quo tollitur privilegium conueniens marito, ne in id, quod facere possit, condemnatur, sed in solidum, non valere, dicit Iurisconsultus; quia est contra bonos mores; videlicet contra reuerentiam, quae marito exhibenda est, & ideo non confirmatur iusurando. Quare renuntiatio, qua quis renuntiat privilegio sibi competenti, ob reuerentiam, quae sibi iure naturali debetur, etiam iusurando non confirmatur. Glossa, & Bartolus, Imola, Alexander, in l. Alia. citata, & Couarruias Relection. superius producta, par. 2. Initio in 4. vers. 3. Postremo ex hoc.

Iura sanguinis, qualia sunt cognatio, agnatio, consanguineorum amor, & dilectio, nulla lege civili tolli queunt. *Iura sanguinis. ff. de Regul. Iuris. l. Ius agnationis. ff. De pactis. Et l. Abdicatio. C. de Patria potest.* Vnde pactum, quo quis renuntiat tali iuri, iureiurando non confirmatur; quia est contra ius naturale: at si quis renuntiet privilegijs, quae sanguini tributa sunt solo iure civili, & iuret, valet renunciatio iurata. *Couarruias loco citato.*

Renunciatio, quae Monialis renuntiat privilegio sibi competenti, ne cogatur ad Iudicem accedere causa dicendi testimonij, iuxta privilegium concessum certis personis in *l. Ad egregias. ff. De iureiuran.* non confirmatur iureiurando; quia id iure naturali debetur. *Couarr. & alij Relict. supradicta, num. 8.* vel potius, quoniam ratione voti, & iuris canonici in *cap. 2. de Iudic. in Sexto*, & Monasterio egredi non possunt Moniales.

Clericus, etiam adhibito iureiurando, renuntiare non potest privilegio fori, videlicet, ut apud Iudicem laicum conveniri queat. *cap. Si diligenti, De foro competen.* quia est contra bonos mores, & contra canones, & Ius divinum.

Non confirmatur iureiurando pactum, ne maritus possit agere contra uxorem, ob res amotas; quia tali pacto mulieres ad furandum invitantur. *l. Mulieres. ff. de Pact. dotal.*

Non confirmatur iureiurando pactio; qua quis pactus est, se non delaturum furem, latronemve ad Iudicem; quia turpitudinem continet. *l. Si. ff. Pacta. ff. De pactis.*

In hac Regula dictum est, Quando contractus solo Iure civili prohibitus est, & irritus, confirmatur iureiurando; quia si prohibetur, vel irritus fiat eo quod sit vel, vel vel dolo factus, iureiurando non confirmatur, *ut habetur in cap. Quamvis pactum. De pactis in Sexto. cap. Cum contingat. De iureiuran. cap. Licet. eod. tit. Et Libro. Et l. Sacramenta pube. C. Si aduer. vendit.* videlicet, quando iusurandum dolo extortum est.

Item si prohibetur quia factus est sine iudicio, veluti a furioso, vel a puero nondum rationis compote, non confirmatur iureiurando; quia est contractus sine consensu, qui iure naturali in contractibus requiritur.

Dubia quaestio est, An donatio facta a prodigo, cui interdictum est donare, iuxta id, quod habetur in *l. Is, cui bonis. ff. De verb. obligat.* si iureiurando confirmetur, valeat? Antonius, Imola in *cap. Cum contingat. de iureiur.* Romanus, & Aretinus in *l. Is cui bonis, praedicta*, censent valere; quia prodigus prohibetur, ne bona sua perdat, & dissipet: ergo lex id vetuit gratia ipsius prodigi, ac proinde si donationem factam iuret, sit rata, & firma donatio. Ceterum Bart. Bald. Ang. Paul. Alexand. Ripa, Iason, quos citat, & sequitur Couarruias *Relict. iam dictas par. 2. ff. 3. num. 8.* negant talem donationem iureiurando confirmari: id probant, quia tam lex prohibet, eo quod prodigus merito credatur donare sine iudicio, temere, fraude, & dolo, & quadam animi leuitate tractus. Hae sententia mihi magis probatur.

Si quis, An contractus, qui secundum legem civilem creditur, aut videtur factus fraude, vel dolo, confirmetur iureiurando? Respondeo, minime. Bartolus in *l. Omnes populi ff. De iustitia*, Cardin. Imola, & Panormit. in *cap. Cum contingat, de iureiuran.* Et hanc esse communem sententiam, testatur Couarruias loco citato, *num. 8. ad finem.*

In dubium etiam vocatur, An si quis iuret metu cadente in constantem virum, contractum, qui iure civili est irritus, iusurandum tali metu extortum confirmet? Veluti si latroni minanti mihi mortem, iurem me illi daturum centum aureos. Vel si alienatio rei dotalis ab uxore, vel contractus a minore iuratus sit. Communis est opinio teste Couarruias *de sponsal. par. 2. cap. 3. ff. 5. num. 1.* non confirmari iureiurando talem contractum, quod attinet ad eum, qui metu iusurandum extorquet: sed difficul-

tas est, an sit necessaria Sacramenti absolutio, ne si qui iuravit, debeat iusurandum servare? Panormitanus, Francus, Felinus, Alciatus, ut ait Couarr. negant esse necessarium. At Ioan. Monachus, Ioan. Andreas, Baldus, & alij multi affirmant. Couarr. putat probabiliorum esse secundam sententiam; at Iudices communiter primam sequuntur.

Secunda Regula, Quando contractus Iure civili, non naturali, diuino, vel Canonico, prohibetur, & est irritus si iureiurando confirmetur, tunc non solum iusurandum obligat iurantem, sed facit etiam, ut ipse contractus subsistat, & valeat: ut patet in multis exemplis, quae subiiciam.

Donatio enim, quae excedit quantitatem quingentorum solidorum aureorum, qui valeat nostros octingentos quinquaginta aureos (eo quod singuli solidi auri continebant decem, & septem Julios Italicos, siue Regales argenteos Hispanicos, & noster aureus nummus est in Italia decem Juliorum Italicozum) absque infirmatione facta, iure civili nullus momenti est: at si iureiurando confirmetur, rata est, & firma, vt inferius ostendam.

Donatio inter patrem, & filium familias, Iure civili non valet. *l. Donationes, quas parentes. C. de Donatio.* Sed iurata confirmatur, ac valet, ut etiam infra patebit.

Donatio inter virum, & uxorem Iure civili non subsistit: at interposito iureiurando confirmata, vim habet, ut habet probabilior opinio: de qua deinde suo loco, & Couarruias in *Rubr. de testam. par. 2. num. 10.*

Donatio a minore sine curatoris consensu facta, iure civili est irrita, & inanis; at iurata consistit: ut docent Auctores in *l. Sacramenta puberum. C. Si aduersus vendit.*

Donatio omnium bonorum praesentium, & futurorum, nulla est iure civili: sed si iureiurando confirmetur, valet. *Couarr. Rubr. de testam. par. 2. 4. Et 5.* ut infra etiam ostendam.

Alienatio rei dotalis, vel rei donatae propter nuptias etiam consensu uxoris, iure civili non consistit. *l. Cum his. ff. de Transactionibus*: at si iuret, sit rata, & firma. Auctores in *cap. Quamvis pactum, de pactis, in Sexto.* Item *l. Et 2. ff. Ad Senat. consul. Velleianum, Et l. Et l. Quamvis. C. eod. tit.* Foemina non potest pro alio fideiussere, vel se obligare: si tamen renuntiet huiusmodi legis beneficio, & renuntiationem iuret, valet fideiussio iurata. *Glosa, & alij in cap. Ex rescripto, de iureiur. an.* Et est communis opinio, ut testatur Couarr. in *Relict. supradictas, par. 2. ff. 3. num. 5.*

Renunciatio, qua filia dote contenta cum nubit, renuntiat haereditati paterna, iure civili non valet: at confirmata iureiurando vires habet. Abbas, & Imola, & alij in *cap. Cum contingat, de iureiur.*

Pactum, quo pater promittit se aequis portionibus institutum haereditatem filiam, cum fratribus, iure civili improbat, & nullius est momenti; attamen iureiurando adhibito confirmatur.

Alicubi sunt statuta, quibus cauetur, ne maritus donare possit arrhas uxori ultra decimam partem suorum bonorum. Si tamen fuerit iurata donatio artharum decimam partem excedens, ipso iureiurando confirmatus, & valet.

Cautum idem est alicubi, ne foemina donare, vel alienare queant, sine consensu duorum consanguineorum eam proximè attingentium, vel sine consensu duorum vicinorum, qui sint eius domui maximè propinqui: si iureiurando donatio, sine ea solemnitate, vel alienatio confirmetur, vim habet.